

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 58/2015
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε' Τμήματος
Συνεδρίαση της 10^{ης} Μαρτίου 2015**

Σύνθεση:

- Πρόεδρος** : Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.
- Μέλη** : Ιωάννης – Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.,
Βασιλική Πανταζή, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γεώργιος
Ανδρέου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Δημήτριος
Μακαρονίδης και Αδαμαντία Καπετανάκη, Νομικοί
Σύμβουλοι.
- Εισηγητής** : Θεόδωρος Στριλάκος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.
- Αριθμ.
Ερωτήματος** : Το υπ' αριθμό πρωτοκόλλου ΔΙΑΔΠ/Φ.Β.3Α/1/οικ. 19279/25-
7-2014 έγγραφο της πρώην Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής
Οργάνωσης και Διαδικασιών – Διεύθυνσης Απλούστευσης
Διαδικασιών και Παραγωγικότητας (που μετονομάσθηκαν σε
Γενική Διεύθυνση Μεταρρυθμιστικής Πολιτικής και
Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης – Διεύθυνση Απλούστευσης
Διαδικασιών και Παροχής Υπηρεσιών Δημοσίου) Τμήματος
Συνθηκών Εργασίας και Παραγωγικότητας, που αφορά
αντικείμενο αρμοδιότητας σήμερα του Τμήματος Πειθαρχικής
Ευθύνης και Δεοντολογίας της Διεύθυνσης Διαχείρισης
Ανθρωπίνου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών και
Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Υπουργείου Διοικητικής
Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης).

**Περίληψη
Ερωτήματος**

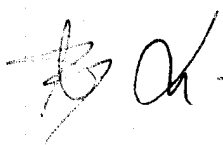
: Ερωτάται εάν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 16 του ν. 2527/1997, σε υπάλληλο που εργάζεται ως μέλος πληρώματος ασθενοφόρου του Ε.Κ.Α.Β. και δικαιούται μειωμένο ωράριο εργασίας κατά μία ώρα την ημέρα, υπάρχει η δυνατότητα, λόγω των αναγκών της υπηρεσίας, η εν λόγω μείωση του χρόνου εργασίας να μην του χορηγείται σε ημερήσια βάση, αλλά σωρευτικά .

Επί του ως άνω ερωτήματος το Ε' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως :

I. Η ανωτέρω μνημονευομένη υπηρεσία, με το υπ' αριθμό πρωτοκόλλου ΔΙΑΔΠ/Φ.Β.3Α/1/οικ. 19279/25-7-2014 έγγραφό της, υπέβαλε προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους το ακόλουθο ερώτημα :

Ο υπάλληλος Χ. Κ. , του κλάδου ΔΕ πληρωμάτων ασθενοφόρων του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.), παραρτήματος Μυτιλήνης, εμπίπτει στην κατηγορία των υπαλλήλων που έχουν παιδιά με πνευματική , ψυχική ή σωματική αναπηρία σε ποσοστό 67% και πάνω και έχει το δικαίωμα να κάνει χρήση μειωμένου ωραρίου κατά μία ώρα την ημέρα. Η ερωτώσα υπηρεσία αναφέρει ότι οι συνθήκες εργασίας του συγκεκριμένου υπαλλήλου δεν του επιτρέπουν να κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου, διότι σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του Ε.Κ.Α.Β. , στο ασθενοφόρο εργάζονται πάντοτε δύο άτομα και μόνο σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις ή καταστάσεις ειδικών συνθηκών μπορεί να υπάρξει διαφορετική ρύθμιση με έγκριση και εντολή της υπηρεσίας .

Το νομικό ζήτημα που ανέκυψε για την αρμόδια Υπηρεσία, επί του οποίου ζητεί από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους να γνωμοδοτήσει, είναι : α) Εάν είναι δυνατόν, το κατά μία ώρα την ημέρα μειωμένο ωράριο του συγκεκριμένου υπαλλήλου, να του χορηγηθεί όχι σε καθημερινή βάση, αλλά σωρευτικά, αφού αθροιστούν οι ώρες που αντιστοιχούν σε ορισμένο χρονικό διάστημα και β) εάν δοθεί καταφατική

απάντηση στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος, ερωτάται εάν η απόφαση αυτή αποτελεί αποκλειστικά αρμοδιότητα της Διοίκησης, ή απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του υπαλλήλου.

II. Στις διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 21 του Συντάγματος του 1975, όπως αναθεωρήθηκε και ισχύει σήμερα, ορίζονται τα εξής:

« *Άρθρο 21*

- 1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.*
- 2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.*
- 3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των ατόρων» .*

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 16 του ν. 2527/1997 ορίζεται ότι :

« *Διευκολύνσεις υπαλλήλων ειδικών περιπτώσεων*

1.....2.....3.....4. Η μείωση του ωραρίου εργασίας κατά μία (1) ώρα την ημέρα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του π.δ. 193/1988 (Α` 84), προκειμένου για τακτικούς υπαλλήλους και υπαλλήλους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., που έχουν παιδιά με πνευματική, ψυχική ή σωματική αναπηρία σε ποσοστό 67% και άνω ή παιδιά έως 15 ετών που πάσχουν από σακχαρώδη διαβήτη ινσουλινοεξαρτώμενο ή τύπου 1 με ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω ή σύζυγο με αναπηρία 80% και άνω τον οποίο συντηρεί, γίνεται χωρίς ανάλογη περικοπή των αποδοχών τους. Το ποσοστό αναπηρίας βεβαιούται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις..... » .

Εξάλλου, στο άρθρο 7 του ν. 1579/1985, ορίζονται τα ακόλουθα:

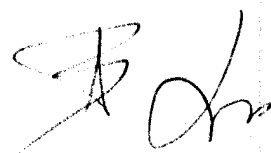
« *Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας.*

1. Συνιστάται Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία "Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας" (Ε.Κ.Α.Β.), που υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με έδρα την Αθήνα.....» .

III. Από την ερμηνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων, σε συνδυασμό με το ιστορικό της υποθέσεως και τα στοιχεία του σχετικού φακέλου, προκύπτουν τα παρακάτω :

Στους υπαλλήλους των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 16 του Ν. 2527/1997, οι οποίοι έχουν παιδιά με πνευματική, ψυχική ή σωματική αναπηρία σε ποσοστό 67%, παρέχεται η διευκόλυνση του μειωμένου κατά μία (1) ώρα την ημέρα ωραρίου, ώστε να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τα συναφή προς την αναπηρία αυτή προβλήματα υγείας, για τα οποία, άλλωστε, το Κράτος, κατά τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 21 του ισχύοντος Συντάγματος, έχει υποχρέωση να μεριμνά και να λαμβάνει ειδικά μέτρα. Επομένως, η κατά τα ανωτέρω διευκόλυνση του μειωμένου κατά μία (1) ώρα την ημέρα ωραρίου εργασίας, συνιστά αυτοτελές δικαίωμα των υπαλλήλων που καλύπτουν τις νόμιμες προϋποθέσεις. Είναι προφανές ότι για την αποτελεσματική άσκηση του σχετικού δικαιώματος, η φροντίδα του γονέα προς το τέκνο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων πρέπει να είναι καθημερινή, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η κατάσταση της βαρείας μορφής αναπηρίας, στην οποία αναφέρεται η διάταξη, έχει διαρκή χαρακτήρα. Επομένως, είναι αναγκαίο, το ευεργέτημα του μειωμένου ωραρίου, να παρέχεται κατ' εξακολούθηση σε ημερήσια βάση και όχι σωρευτικά, δηλαδή με την μορφή της παροχής αδειας μετά παρέλευση χρονικού διαστήματος, κατά τη διάρκεια του οποίου ο εργαζόμενος θα εργάζεται κατά πλήρες και όχι μειωμένο ωράριο. Για το λόγο αυτό ο νομοθέτης δεν θεώρησε σκόπιμο να προβλέψει την εναλλακτική δυνατότητα παροχής επί πλέον αδειας αντί για μειωμένο ωράριο.

Αντίθετα, στο ν. 3528/2007 (26 Α) «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» ορίζεται στο

άρθρο 53, ότι στις μητέρες υπαλλήλους ο χρόνος εργασίας μειώνεται κατά δύο ώρες ημερησίως, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας έως δύο ετών, και κατά μία ώρα, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας από δύο έως τεσσάρων ετών και ότι η μητέρα υπάλληλος δικαιούται εννέα μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου . Ανάλογα, επομένως, με την φύση της ρυθμιζόμενης σχέσης, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαίο να θεσπίσει την δυνατότητα επιλογής του υπαλλήλου μεταξύ του μειωμένου ωραρίου εργασίας και της λήψεως από τον υπάλληλο αδειάς, της οποίας η διάρκεια προσδιορίζεται από τη σχετική διάταξη (βλ. ΔΕΦΑΘ 209/2012 από « ΝΟΜΟΣ»), ενώ στη κρινομένη περίπτωση δεν χορήγησε στον δικαιούχο υπάλληλο δυνατότητα σχετικής επιλογής. Δικαίωμα επιλογής μεταξύ αδειάς με αποδοχές και μειωμένου ωραρίου για θηλασμό και φροντίδα παιδιών παρέχεται και στους υπαλλήλους που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα, με την σύμφωνη όμως γνώμη του εργοδότη, εφόσον τούτο προβλέπεται ρητά από την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (παραβ. Ολομ. Α.Π. 10/2010, σκέψη 3η , από « ΝΟΜΟΣ»).

Σε κάθε, πάντως, περίπτωση δεν είναι επιτρεπτή η κατ' επεκτατική ή αναλογική εφαρμογή χρήση δικαιώματος, το οποίο ο νομοθέτης παρέλειψε να απονείμει υπό συγκεκριμένο περιεχόμενο (εν προκειμένω της παροχής στον υπάλληλο του δικαιώματος να επιλέξει μεταξύ μειωμένου ωραρίου και χορήγησης αδειάς) σε συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων, στα οποία όμως έχει απονείμει άλλο δικαίωμα, αυτοτελές και διαφορετικού περιεχομένου, προς επίτευξη του αυτού ακριβώς σκοπού, χωρίς να κρίνει αναγκαία προς τούτο την μεταξύ περισσότερων δικαιωμάτων ευχέρεια επιλογής του δικαιούχου, όπως ρητώς προνόησε σε άλλες περιπτώσεις . Με αυτό το σκεπτικό, το Β' Τμήμα διακοπών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με την υπ' αριθμό 277/2014 Γνωμοδότηση, δέχτηκε, ομόφωνα, ότι με τη διάταξη του ν. 4210/2013, η οποία τροποποίησε το περιεχόμενο του άρθρου 53 του ν. 3528/2007 και προέβλεψε για πρώτη φορά τη χορήγηση επί πλέον άδειας ανατροφής τέκνου διάρκειας έξη μηνών με αποδοχές σε περίπτωση γέννησης διδύμων, τριδύμων κλπ τέκνων, δεν δόθηκε ταυτόχρονα και δικαίωμα στον υπάλληλο να επιλέξει μεταξύ της άδειας αυτής και του δικαιώματος μειωμένου ωραρίου για ανάλογο χρονικό διάστημα, μολονότι αυτή η δυνατότητα επιλογής δίδεται ρητά στο πρώτο εδάφιο της ίδιας

παραγράφου του άρθρου 53 του ν. 3528/2007, για την αρχική άδεια ανατροφής παιδιού διάρκειας 9 μηνών .

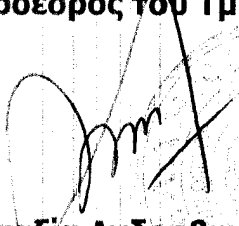
Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται από την κρίση της υπηρεσίας, όπου εργάζεται ο εν λόγω υπάλληλος (Παράρτημα Μυτιλήνης του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας), σύμφωνα με την οποία, οι αυξημένες υπηρεσιακές ανάγκες καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη την τήρηση του κατά μία ώρα την ημέρα μειωμένου ωραρίου. Τούτο διότι, στο πλαίσιο της αρχής της νομιμότητας, είναι υποχρέωση της Διοίκησης να διασφαλίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται και η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών και η ικανοποίηση των εργασιακών δικαιωμάτων των υπαλλήλων.

IV. Κατόπιν των προαναφερομένων, το Ε΄ Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ότι δεν είναι νόμιμο, αντί του μειωμένου ωραρίου που προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 16 του ν. 2527/1997 για υπάλληλο του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας να του χορηγηθεί κατ' επιλογή του άδεια απουσίας για ίσο χρονικό διάστημα .

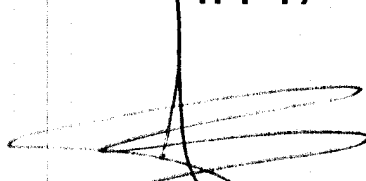
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 19-3-2015

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτσανέα
Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Θεόδωρος Στριλάκος
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.